

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI - 2012

ANKARA, 2012

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları
Okul Öncesi Eğitimin Amaçları
Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

1. Okul Öncesi Dönemin Önemi
 - 1.1. Ailenin Önemi
 - 1.2. Öğretmenlerin Önemi
2. Gelişim Özellikleri, Kazanımlar, Göstergeler ve Açıklamaları
3. Okul Öncesi Eğitim Programının Tanıtımı
4. Okul Öncesi Eğitimin Planlanması ve Uygulanması
 - 4.1. Okul Öncesi Eğitim Ortamı ve Öğrenme Merkezleri
 - 4.2. Etkinlik Türleri ve Açıklamaları
 - 4.3. Aylık Eğitim Planı
 - 4.4. Günlük Eğitim Akışı
5. Okul Öncesi Eğitimin Değerlendirilmesi
 - 5.1. Çocukların Değerlendirilmesi
 - 5.2. Programın Değerlendirilmesi
 - 5.3. Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi
6. Ekler

- Ek 1. MEB OÖE Programı Gelişim Gözlem Formu
- Ek 2. MEB OÖE Programı Gelişim Raporu
- Ek 3. MEB OÖE Programı Aylık Eğitim Planı Formatı
- Ek 4. MEB OÖE Programı Etkinlik Planı Formatı
- Ek 5. MEB OÖE Programı Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi
- Ek 6. MEB OÖE Programı Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi
- Ek 7. MEB OÖE Programı Belirli Gün ve Haftalar Listesi
- Ek 8. MEB OÖE Programı Yarım Günlük Eğitim Akışı
- Ek 9. MEB OÖE Programı Tam Günlük Eğitim Akışı
- Ek 10. MEB OÖE Programı Örnek Yarım Günlük Eğitim Akışı
- Ek 11. MEB OÖE Programı Özel Gereksinimli Çocukları Desteklemede Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar
- Ek 12. MEB OOE Programı Gelişim Özellikleri, Kazanımlar, Göstergeler ve Açıklamaları

SUNUŞ

“36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı” 2006 yılında denenip-geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur. Ulusal ve uluslar arası alan araştırmaları, uygulamadan gelen geri bildirimler ve Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi çalışmaları kapsamında yapılan mevcut durum analizleri dikkate alınarak program geliştirme çalışması yapılmıştır. Bu süreçte okul öncesi eğitimi veren tüm paydaş kurum ve kuruluşların da katkıları dikkate alınarak program geliştirme çalışmaları tamamlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Programı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini, tüm gelişim alanlarının desteklenerek en üst düzeye ulaşmasını, özbakım becerilerini kazanmalarını ve temel eğitime hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir. Program, çocukların gelişimlerini desteklemesinin yanı sıra tüm gelişim alanlarında görülebilecek yetersizlikleri önlemeyi amaçladığından destekleyici ve önleyici boyutları olan çok yönlü bir program olma özelliği taşımaktadır.

Çocukların gelişim düzeylerine ve özelliklerine dayanan ve bu bağlamda tüm gelişim alanlarının geliştirilmesini esas almasından dolayı “gelişimsel” özellikte olan program “sarmal” yapıda olup model olarak “eklektik”tir. Programda, “kazanım” ve “gösterge”ler temel alınmış olup çocukların gelişim özellikleri yaş gruplarına göre, kazanım ve göstergeler ise bütün olarak ele alınmıştır.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü olarak beklentimiz; üzerinde titizlikle durulan bir çalışmanın ürünü olan bu programın, ülke genelinde okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklarımızın gelişimlerine ve eğitimin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunması, yönetici ve öğretmenlere uygulamalarında rehberlik etmesidir.

Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi çerçevesinde geliştirilmesi yapılan eğitim programının içeriğini hazırlayan değerli öğretim üyelerine, yönetici ve öğretmenlerimize, paydaş kurum ve kuruluşlara, uluslararası uzmanlara, UNICEF’e ve Temel Eğitim Genel Müdürlüğü yetkililerine teşekkürlerimi bildiririm.

Funda KOCABIYIK
Temel Eğitim Genel Müdürü

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milleti'nin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren ve topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,
4. Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milleti'ni çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN AMAÇLARI

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ

Okul öncesi dönem yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubundaki tüm çocuklar için ortaktır; ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.

Okul öncesi eğitim bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

1. Okul öncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitim çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitim süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

1. OKUL ÖNCESİ DÖNEMİN ÖNEMİ

Çocukların keşfetmek ve öğrenmek için doğal bir eğilimleri vardır. Öğrenme çok erken yaşlarda başlar ve hayat boyu devam eder. Çocuklar dünyaya geldikleri ilk andan itibaren, daha okula başlamadan çok önce öğrenmek ve keşfetmek için büyük bir heves duyarlar: aktif bir şekilde çevrelerini keşfederler, iletişim kurmayı öğrenirler ve çevrelerinde gördükleri şeylere dair fikirler oluşturmaya başlarlar.

Okul öncesi dönem beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişimi için güçlü bir zemin oluşturur. Bu nedenle çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırdığımız yaşamın ilk altı yılında çok hızlı büyürler ve dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla yetkinleşirler. Böylece çocuğun kendi potansiyelini gerçekleştirmesinin ve toplumun üretken bir bireyi olabilmesinin yolu açılmış olur. Beyin okul öncesi dönem boyunca hızlı geliştiği için bu dönem, beyin çevresel etkilere en açık olduğu dönemdir. Bu kapsamda çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu derinden etkiler. Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından ilişkilidir.

Çevresel etkiler çocuğun beyin gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği gibi, olumsuz çevre koşullarına bağlı olarak istenmeyen bir şekilde de etkileyebilir. Çocuğun sağlıklı bir beyin gelişimine sahip olabilmesi için okul öncesi dönem boyunca sağlıklı beslenmesi, zengin uyarıcı bir çevre içinde bulunması ve çocuğa yeni öğrenme fırsatlarının sunulması gerekmektedir. Çevre, uyaranlar bakımından ne kadar zengin olursa çocuk o kadar hızlı gelişir ve öğrenir. Ancak çocuğun ilk yıllarını uyaranların yetersiz olduğu, duygusal ve fiziksel desteğin yeterince sunulmadığı ve yeni öğrenme fırsatlarının yaratılmadığı bir çevrede geçirmesi çocuğun beyin gelişimini olumsuz etkiler. Bu durum ise çocuğun dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişim alanlarında gecikmeler görülmesine, ayrıca davranış problemleri sergilemesine yol açar.

Erken yaşam deneyimleri çocuğun okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair geliştireceği tutumları belirler ve okul başarısını etkiler. Okul öncesi dönemde olumlu deneyimler yaşayan çocuk okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair olumlu tutumlar geliştirir. Çocuğun erken yaşta olumsuz deneyimler yaşaması ise onun tüm eğitim yaşamını etkileyecek problemler yaşamasına neden olabilir. Okul öncesi çağda olumsuz deneyimleri olan çocuğun öz-değerinin düşük olduğu, okulda ve okul sonrası yaşamda düşük başarı gösterdiği ve daha fazla davranış problemi sergilediği bilinmektedir.

Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi, gelişebilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal-duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yaratılmasına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak sağlıklı bir aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitimi ile mümkündür.

1.1. Ailenin Önemi

Aile, çocuğun gelişimini, toplumsal uyumunu ve başarısını etkileyen en önemli etkenlerden biridir. Anne-babalar çocuklarını yetiştirmek için ciddi zaman, emek ve enerji harcarlar. Özellikle yaşamın ilk yıllarında çocuğun yaşamda kalmasında ve gelişiminde anne-baba kadar önemli olan başka bir etken söz konusu değildir.

Çocuk ancak onu önemseyen, gereksinimlerine duyarlı davranan, onu ihmalden ve cezalandırıcı yaklaşımdan koruyan bir ortamda büyürse kendi potansiyelini gerçekleştirebilir. Bu çerçevede çocuğun ebeveynleri ile kurduğu ilişkinin niteliği çocuğun en önemli erken

yaşam deneyimlerinden birini oluşturur. Aile ortamındaki yakın, sıcak ve duyarlı ilişkiler aile bireyleri arasında güvenli bir bağ oluşmasını sağlar. Duyarlı ve ilgili ailede, çocuğun duygusal işaretleri doğru bir şekilde alınır; çocuğun istekleri ve bakış açısı önemsenir; çocuğun gereksinimleri uygun bir biçimde ve zamanında karşılanır. Çocuğun toplumsal ilişkilerde kendini güvende hissetmesi, gerekli becerileri kazanabilmesi aile üyeleri ile güvene dayalı sağlıklı ilişki kurabilmesinin bir sonucudur. Olumlu aile ilişkileri çocuğun olumlu toplumsal beklentiler geliştirmesini sağlar. Böylece çocuk, diğer çocuklarla etkileşime daha rahat bir şekilde girer ve başka insanlarla girdiği etkileşimlerin olumlu ve ödüllendirici olması beklentisini taşır. Ebeveynlerden duyarlı, ilgili ve destekleyici bir bakım almak, çocuğun toplumsal yeterliliği, ilişkileri ve başarısı için gerekli olan öz-değer ve öz-yetkinlik duygularının oluşması için uygun bir zemin yaratır.

Ailede şiddet, çatışma, geçimsizlik gibi kronik problemlerin yaşanması veya süregelen hastalıklar olması ise çocuk üzerinde yıkıcı etkiler yapar. Çocukları ile kurdukları ilişkide duyarlı davranmayan, çocuklarının gereksinimleri konusunda yeterince hassas olmayan, tutarlı bir şekilde çocuklarıyla ilgilenmeyen, çocuklarına aşırı müdahalede bulunan ve red edici tavır takınan ebeveynlerin çocukları genellikle güvensiz ilişki geliştirirler. Ebeveynleri ile güvensiz, kaygılı veya korkuya dayalı ilişki geliştiren çocuk, diğer toplumsal ilişkilerin de dışlayıcı ve incitici olduğuna dair içsel kanılar geliştirir. Duyarsız ve ilgisiz ebeveynlik çocukta acı duygular ve düş kırıklıkları yarattığı için çocuk uzun süreli yoğun öfke duygusu yaşar. Bu da çocuğun gelişimini, toplumsal uyumunu ve başarısını olumsuz yönde etkiler.

1.2. Öğretmenlerin Önemi

Öğretmen özellikleri okul öncesi eğitimin niteliğini ve çocuğun gelişimini etkileyen en temel belirleyicilerden biridir. Çocuklar sadece değer gördükleri, sevildiklerinden emin oldukları ve kendilerini güvende hissettikleri destekleyici ortamlarda keşfederler ve sunulan öğrenme fırsatlarını değerlendirirler. Bu destekleyici ortamın en önemli bileşeni ise öğretmen ile çocuk arasında kurulan tutarlı ve güvenli ilişkidir.

Öğretmen, her çocuğun farklı gelişimsel ve bireysel özellikleri olduğunu ve farklı yeterliliklere sahip olduğunu daima aklında tutmalıdır. Öğretmen, çocuk ile tutarlı ve güvenli bir ilişki geliştirdiğinde, çocuğun sahip olduğu yeterliliklerin farkında olduğunda ve bu yeterlilikleri dikkate alarak çocuğa yeni öğrenme deneyimleri sunduğunda çocuğun gelişimini desteklemiş, toplumsal yeterliliğini arttırmış ve gelecekteki okul başarısını olumlu yönde etkilemiş olur.

Öğretmen çocuğun var olan yeteneklerini geliştirmesine ve yeni beceriler edinmesine destek olmak için etkinlikler sırasında sonuçtan ziyade sürece önem vermeli, çocuğun çabalarına odaklanmalı, bu çabaları takdir etmeli, çocuğa iyi bir model olmalı ve yeni öğrenme fırsatları yaratmalıdır. Öğretmen tüm bu yaklaşımları oyun sırasında veya yapılandırılmış etkinliklerde kullanabilmelidir. Aynı şekilde öğretmenin öğrenme ortamını gelişimi destekleyici bir şekilde düzenlemesi, çocuğu keşfetmeye isteklendirmek için belirli aralıklarla güncellemesi ve bireysel, küçük grup veya büyük grup etkinliklerinde her çocuğun kazanımlara ulaşmasına yardımcı olmak için fırsat eğitimine yer vermesi oldukça önemlidir.

2. GELİŞİM ÖZELLİKLERİ, KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Bu program gelişimsel bir programdır. Gelişimsel bir program, çocuğun bütünsel gelişimini destekler, bütüncül bir yaklaşımla, çocuğun sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil gelişim alanları ile özbakım becerilerini birlikte ele alır. Programın temelini çocukların gelişimsel özellikleri oluşturur. Öğrenme süreçleri planlanırken yapılacak ilk iş çocukların takvim yaşının değil gelişim yaşının belirlenmesidir. Çocukların gelişimsel düzeyleri belirlendikten sonra kazanım ve göstergelerle farklı eğitim süreçleri oluşturularak çocukları desteklemek ve onları bulundukları gelişim düzeyinden çıkabilecekleri en üst aşamaya taşımak bu programın ulaşması beklenen hedeftir.

Amaçlar ulaşılacak istenen sonuçları gösterir. Diğer bir deyişle öğretmenin vermek istediklerini tanımlar. Kazanımlar ise çocuklar tarafından başarılması gereken sonuçları gösterir. Yani çocukların öğrenmeleri gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlar. Kazanımlar çocuğu merkeze alarak belirlenirken amaçlar öğretmeni ve dolayısı ile yıl içinde kapsanacak içeriği merkeze alarak belirlenir. Bu program çocuk merkezli bir program olduğu, aktif öğrenmeyi öne çıkardığı ve bilginin öğrenen tarafından yapılandırılarak kazanılacağını benimsediği için amaç ve kazanımlar yerine kazanım ve göstergeler kullanılmıştır. Göstergeler, kazanımların gözlenebilir halidir. Kazanımlara dayalı olarak oluşturulmuş olan göstergeler genellikle kendi içinde basitten-karmaşığa, somuttan-soyuta belirli bir aşamalılık içinde sıralanarak belirlenen kazanımın gerçekleşmesine hizmet ederler. Öğretmenler belli bir kazanımla ilgili olarak etkinlik oluştururken göstergeler onlara yol gösterecektir. Bu durum, kazanımı kapsayıcı nitelikte etkinliklerin yazılmasını ve uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Programda her yaş grubu için gelişim özellikleri, kazanımlar, göstergeler ve bunlarla ilgili açıklamalar tablolar halinde sunulmuştur (Ek 12).

3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ TANITIMI

Genel Açıklama:

Bu program, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini; motor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, özbakım becerilerini kazanmalarını ve ilkökula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir. Program, çocukların gelişimlerini desteklemesinin yanı sıra tüm gelişim alanlarında görülebilecek yetersizlikleri önlemeyi amaçladığından destekleyici ve önleyici boyutları olan çok yönlü bir program olma özelliği taşımaktadır.

Program, çocukların gelişim düzeylerine ve özelliklerine dayanan ve bu anlamda, tüm gelişim alanlarının geliştirilmesini esas alan “gelişimsel” bir programdır. Program yaklaşımı olarak “sarmal” özellik gösteren bu program, model olarak “eklektik”tir.

Programda, “kazanım” ve “gösterge”ler temel alınmıştır. Programda çocukların gelişim özellikleri yaş gruplarına göre, kazanım ve göstergeler ise bütün olarak ele alınmıştır. Gelişim özellikleri bilimsel çalışmalar dikkate alınarak üç farklı yaş grubuna göre düzenlenmiştir ancak öğretmenin kendi grubundaki çocuklar için programdan kazanım ve göstergeleri seçerken çocukların gelişim özelliklerini dikkate alması gerekmektedir. Gereksinim duyulduğunda programda yer almayan bir kazanım ve/veya gösterge öğretmen tarafından

belirlenerek eğitim planına eklenebilir. Ancak bu tür düzenlemeler yapılırken gerekçelerin iyi belirlenmesine, eklenen kazanım ve göstergelerin Türk Milli Eğitiminin Amaçları, Okul Öncesi Eğitimin amaçları, programın temel felsefesi, amaçları ve özellikleriyle tutarlı olmasına, diğer kazanımlarla çatışmamasına ve çakışmamasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Bu programla beraber öğretmenin hazırlayacağı etkinlik havuzuna örnek olması amacıyla farklı yaş gruplarındaki çocuklar için “Etkinlik Örnekleri” hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra programla birlikte kullanılmak amacıyla “Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitimi” oluşturulmuştur.

Temel Özellikler:

Çocuk Merkezlidir

Öğretmenlerin, öğrenme sürecinde çocukların bir şeyleri planlamalarına, yapmalarına, düzenlemelerine, sorgulamalarına, araştırmalarına, tartışmalarına ve üretmelerine mümkün olduğu kadar çok olanak tanımaları gerekmektedir. Çocuklara öğretmen tarafından hazırlanan ortamlar ya da öğrenme süreçleri sunmak ve onları sürekli yönlendirmek bu programın temel anlayışı ile çalışmaktadır.

Çocuğun öğrenmesi, olumlu bir benlik algısı geliştirmesi, okula, öğrenmeye ve araştırmaya dair olumlu tutumlara sahip olması için; eğitim ortamlarında çocuğa yapacağı etkinlikleri ve oynayacağı materyalleri seçmede özgürlük tanınması, çocuğun bulunduğu ortamın değer gören bir üyesi olarak görülmesi, etkinliklere aktif katılması, akran ve öğretmenleriyle karşılıklı etkileşime girebilmesi gereklidir.

Esnektir

Program; çocuğun, fiziksel çevrenin ve ailenin değişen özelliklerine göre uyarlanmaya ve bireyselleştirilmeye uygundur. Öğretmenin, ortaya çıkabilecek günlük ve anlık değişimlere göre eğitim sürecinde gerekli düzenlemeler yapabilmesine fırsat vermektedir.

Temalar/Konular Amaç Değil Araçtır

Okul öncesi eğitimde, kazanım ve göstergelerin kazandırılmasında konu ya da tema merkezli eğitim söz konusu olmamakla birlikte eğitim planlanırken çeşitli konulardan yararlanılabilir. Aynı konular farklı kazanımlar için farklı yönleriyle tekrar ele alınabilir. Burada asıl amaç, ele alınan *konunun öğretimi* değil, o konu yardımı ile kazanım ve göstergelerin gerçekleştirilmesidir.

Oyun Temellidir

Çocuğun dili oyundur. Çocuk oyun aracılığıyla öğrenir, kendini ve içinde yaşadığı dünyayı oyunla tanır ve kendini en iyi oyun sırasında ifade eder, kritik düşünme becerilerini oyun içinde kazanır. Diğer bir deyişle oyun, çocuğun işidir. Bu gerçekten hareketle, programda kazanım ve göstergeler ele alınırken oyunun bir yöntem ve/veya etkinlik olarak kullanılması özellikle önerilmektedir. Oyun aracılığıyla öğrenmek bu programın ve okul öncesi eğitimin ayrılmaz parçası olarak görülmektedir.

Keşfederek Öğrenme Önceliklidir

Program, çocuğun kendi öğrenmesini kendisinin oluşturmasını destekler. Çocuğun çevresinde olanları ***fark etmesini, merak ettiği*** konulara ilişkin ***sorular sormasını, araştırma yapmasını, keşfetmesini ve oynayarak öğrenmesini teşvik eder***. Böylece çocuklar bilgiyi kendileri yapılandırırlar.

Öğrenme Merkezleri Önemlidir

Çocuk özgürce deneyimlerde bulunup rahatça hareket edebildiği ortamlarda daha iyi gelişir, becerilerini daha güzel sergileyebilir. Bu nedenle programda öğretmenlerden eğitim ortamlarını iç ve dış mekânlar olarak bir bütün halinde ele almaları beklenmektedir. Ayrıca seçilen ortamların çocuğun güven duyup rahat hareket edebileceği, farklı etkinliklere olanak tanıyan, tehlikelerden uzak, onlara gereksinimlerine uygun olanaklar sunan, estetik ve hoş ortamlar olmasına da özen gösterilmelidir. Öğrenme ortamları çocukların gelişim özellikleri, ilgileri ve gereksinimleri dikkate alınarak düzenlenirse çocukların keşfetmesini, yeni beceriler edinmesini ve öğrenmesini destekler.

Büyük Grup, Küçük Grup ve Bireysel Etkinliklere Dengeli Bir Biçimde Yer Verilmesini Gerekir

Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenme ortamları düzenlenirken şu üç temel ortama yer verildiğinden emin olunmalıdır.

- Büyük grup etkinliklerinin yapılabileceği, sınıftaki tüm çocukların bir arada çalışmasına fırsat verecek bir alan;
- Küçük grup etkinliklerinin yapılmasına fırsat verecek bir alan;
- Çocukların bireysel çalışmalarına fırsat verecek bir alan.

Öğretmenler daha sessiz etkinliklerin yapılacağı alan ile hareketli/sesli etkinliklerin yapılacağı alanları birbirlerinden uzak bir şekilde yerleştirmeye özen göstermelidirler.

Yaratıcılığın Geliştirilmesi Ön Plandadır

Bu programın amacına uygun bir şekilde uygulanabilmesi öğretmenlerin yaratıcı olması ve çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesiyle mümkündür. *Yaratıcılık*, programın temel özelliği olarak benimsenmiş ve kazanım ve göstergelerde de ele alınmıştır.

Günlük Yaşam Deneyimlerinin ve Yakın Çevre Olanaklarının Eğitim Amaçlı Kullanılması Teşvik Edilmektedir

Programda kazanım ve göstergeler oluşturulurken günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılması eğitim sürecini hem zenginleştirir hem de kolaylaştırır. Aynı şekilde yakın çevre olanaklarının işe koşulması, araç-gereç, materyal vb.nin sağlanmasında hem çeşitlilik, hem de ekonomik açıdan kolaylık sağlar. Programda hem yaşam deneyimlerinin hem de yakın çevrenin eğitim amaçlı olarak kullanılması önerilmektedir. Bu noktada öğretmenin yakın çevreyi ve çocuğun yaşam deneyimlerini iyi tanıması ve izlemesi önem taşımaktadır.

Evrensel ve Toplumsal Değerlere Yer Verilmiştir

Değerler eğitimi, programda ayrı kazanım ve göstergeler olarak ele alınmamakla birlikte, programın tamamında bütüncül bir şekilde ele alınmıştır. Program, çocukların eleştirel bir şekilde doğrular ve yanlışlar hakkında düşüncelerini ve düşüncelerini özgür bir şekilde ifade etmelerini desteklemektedir. Program bu yönüyle, farklılıklara saygı duyulmasını ve farklı özellikleri olan bireylerle uyum içinde bir arada yaşamaya dair deneyimler kazanılmasını teşvik etmektedir. Çocukların yaşadıkları toplumun değerlerini tanımaları, evrensel ve toplumsal değerleri benimsemeleri onların sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak yetişmeleri açısından önemlidir.

Öğretmene Özgürlük Tanır

Bu programı kullanan öğretmen eğitim planlarını kendisi hazırlar, uygular ve değerlendirir. Öğretmen, programda yer alan kazanım ve göstergeleri farklı biçimlerde bir araya getirebilir. Etkinliklerini bütünleştirilmiş veya ayrı ayrı hazırlayabilir, değişik konulardan, etkinlik, ortam ve materyallerden yararlanarak öğrenme süreçlerini zenginleştirebilir.

Öğretmen değişik etkinlikler geliştirerek kendi etkinlik havuzunu oluşturur. Bu etkinlik havuzundan o ayın planına aldığı kazanımlarla ilgili olan etkinliklerden çocuklarla birlikte etkinlik belirler ve uygular.

Değerlendirme Süreci Çok Yönlüdür

Okul öncesi eğitimde sonuç değil, süreç önemli olduğundan, programda sürecin çok yönlü olarak değerlendirilmesi yaklaşımı öne çıkmaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Programının değerlendirme süreci:

- Çocuğun gelişiminin değerlendirilmesi,
- Programın değerlendirilmesi,
- Öğretmenin kendini değerlendirmesi olarak üç farklı boyutta ele alınmaktadır.

Değerlendirme sırasında bu üç değerlendirme süreci iç içe olduğundan, birinden elde edilen bulguların diğerlerinin değerlendirilmesinde kullanılabileceği unutulmamalıdır. Öğretmenlerin yapılan değerlendirmeleri sonraki uygulamalarda dikkate almaları ve yapılan tüm değerlendirmelerde objektif olmaları, programın nitelikli bir şekilde uygulanmasını sağlayan unsurlar arasında yer almaktadır.

Aile Eğitimi ve Katılımı Önemlidir

Çocuğun eğitimi, okul ve aile arasında paylaşılan bir sorumluluktur. Anne babalar çocuğun eğitimine ne kadar erken katılırlarsa çocukların kazanımları da o oranda artacaktır. Anne-babaların eğitime katılımı, ailenin sosyokültürel değerlerinin programa yansıtılmasını kolaylaştırmanın yanı sıra, okul ve ev arasındaki devamlılığı destekleyerek kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcılığını sağlar.

Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Uyarlamalara Yer Vermektedir

Okul öncesi eğitimi, özel gereksinimli çocukların gereksinimlerini de dikkate alarak, tüm çocuklara öğrenme ve ilkokula hazırlık konusunda eşit fırsat sunmayı hedefler. Öğretmenlere örnek etkinlikler sunmak amacıyla hazırlanan “Etkinlik Kitabı” nda yer alan etkinliklerde farklı özel gereksinimi olan çocuklar için uyarlamalar yapılmıştır.

Öğretmenlerin kendi sınıflarındaki raporu olan çocukların özel gereksinimini dikkate alarak eğitim süreçlerinde uygun uyarlamaları yapmaları beklenmektedir. Uyarlamaları yaparken öğretmenlere yol gösterebilmesi için özel gereksinimli çocukları desteklemede dikkat edilmesi gereken noktalar çocukların özelliklerine göre tablolar halinde özetlenmiştir (Ek 11).

Rehberlik Hizmetlerine Önem Vermektedir

Öğrenme sürecinin verimliliğinin artırılmasında rehberlik hizmetlerinden yararlanılması önemlidir.

Öğretmenlerin, rehber öğretmenlerle işbirliği içinde çalışması, çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde ve ekip çalışmasının sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde önemlidir. Ayrıca bu işbirliğinin ailelerin eğitimlerine de önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

4. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN PLANLANMASI VE UYGULANMASI

4.1. Okul Öncesi Eğitim Ortamı ve Öğrenme Merkezleri

Bir okul öncesi eğitim kurumunun, çocukların eğitimsel gereksinimlerini karşılar nitelikte tasarlanmış olması oldukça önemlidir. İyi tasarlanmış eğitim ortamları çocukların etkin öğrenmelerini destekler ve yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirir. Dikkatli ve özenli planlanmış eğitim ortamları eğitim programlarının başarıya ulaşmasında büyük önem taşır. Bu eğitim programının amacına uygun şekilde planlanabilmesi ve uygulanabilmesi için eğitim ortamlarının öğrenme merkezlerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Öğrenme Merkezleri;

Öğrenme merkezleri günlük eğitim akışında yer alan etkinliklerde ele alınan kazanım ve göstergeler doğrultusunda seçilmiş farklı materyalleri barındıran, birbirlerinden dolap, pano, farklı renkte halılar, yer döşemeleri ya da yere yapıştırılan bantlar gibi malzemelerle ayrılmış olan oyun alanlarıdır. Merkezler sınıf içinde özelliklerine göre yerleştirilmelidir. Örneğin daha hareketli oyunlar oynanabilen blok merkezinin kitap merkezinden mümkün olduğunca uzak bir yerde düzenlenmesi farklı ilgi alanlarında bulunan çocuklara rahatlık sağlayacak, sınıf düzeninin sağlanmasına da doğal yoldan yardımcı olacaktır.

Öğretmen, öğrenme merkezlerinde sınıfın fiziksel özelliklerini ve çocuk sayısını dikkate alarak, çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine yönelik düzenlemeler yapar. Oluşturulan merkez sınırları, uygun etkileşimlerin bir alandan diğer alana kolaylıkla taşınabilmesi ve çocukların değişken ilgilerini yanıtlayabilmesi için esnek olmalıdır. Bunun yanı sıra var olan öğrenme merkezleri; kazanımlara uygun olarak yeni materyaller eklenmesi, bazı materyallerin kaldırılması, bazılarının da tekrar yerine konması şeklinde güncellenmelidir. Böylece çocukların materyallere olan ilgileri canlı tutulabilir. Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde çocukların da fikirlerinin alınması, sınıfı benimsemelerine ve aldıkları sorumlulukları yerine getirmelerine destek olacaktır. Bir sınıfta kaç merkez olacağını sınıftaki çocuk sayısı ve sınıfın fiziksel koşulları belirler.

Her merkezde oynayacak çocuk sayısını ise sınıftaki merkezlerin sayısı, merkezlerin büyüklüğü ve materyallerin yeterliliği belirler. Belirli bir öğrenme merkezinde oynayacak çocukların sayısı ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek bir anlaşmazlık durumunda öğretmen oyun oynama süresine sınır getirebilir. Örneğin dramatik oyun merkezi ilgi çekici materyalleri nedeniyle çocukların hepsinin aynı anda oynamak istedikleri bir bölüm olabilir. Öğretmen burada bir çalar saat bulundurabilir ve uygun bir süreye ayarlayarak çocukların bu merkezden

dönüşümlü olarak yararlanmasını sağlayabilir. Çocuklar bu kuralı içselleştirdiklerinde, saat çaldığında malzemeleri toplayarak dramatik oyun merkezini bir sonraki gruba herhangi bir uyarı olmadan bırakacaklardır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında her zaman bulunması gereken merkezler; blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleridir. Sınıfta bulunan merkezlerin adlarının ve sembollerinin bulunduğu, farklı renklerde kartlar hazırlanarak ait olduğu merkezde çocukların görebileceği bir yere asılmalı ya da yapıştırılmalıdır. Örneğin kitap merkezi için üzerinde kitap/kitap okuyan çocuk resmi bulunan bir kart ya da sanat merkezi için üzerinde palet ve boya fırçalarının resmi bulunan bir kart hazırlanabilir. Öğretmen gerekli zaman ve durumlarda seçilen temalara uygun olarak bir süreliğine yeni merkezler de oluşturabilir. Örneğin özel gün ve haftalardan Kızılay haftasına girildiyse, Kızılay etkinliklerini çağrıştıran materyalleri barındıran bir merkez oluşturulabilir ya da sınıfta kardeşi olan bir çocuk varsa bebekler ve gereksinimlerinin yer aldığı bir merkez hazırlanabilir. Bunun yanı sıra çocukların banka, postane, restoran, sağlık kurumları, alış veriş mağazaları vb. yerlerde yaşam becerilerini bağımsızca geliştirip uygulayabilecekleri farklı merkezler de hazırlanabilir. Geçici bir süre için oluşturulan bu merkezler çocukların ilgisine göre iki ya da üç gün, bazen de bir hafta boyunca sınıfta yer alabilir.

Öğretmen, öğrenme merkezlerini çocuklar sınıfa gelmeden önce hazırlar. Güne başlama zamanı sonunda tercih ettikleri merkezlerde oynamaları için çocuklara rehberlik eder. Öğrenme merkezini seçen çocuk ilgi ve isteği doğrultusunda etkinliğini sürdürür, çalışmasını bitirdiğinde bir merkezden diğerine geçebilir. Öğretmen, çocuklar merkezdeyken kendisi de sürece katılarak gözlem yapar ve çocukları ve eğitim planını değerlendirebilmek için çocukların çoğunlukla hangi merkezleri ve hangi arkadaşlarıyla oynamayı tercih ettiğini bireysel olarak not defterine kayıt eder. Çocukların çeşitli deneyimler yaşayıp farklı kazanımlara ulaşabilmesi için onları diğer günlerde değişik merkezlere yönlendirmeye özen gösterir. Bunun yanı sıra merkezlerde farklı arkadaşlarıyla da oynamalarına dikkat eder.

Aşağıda her zaman bulunması gereken öğrenme merkezlerinin tanımı ve amacı açıklanarak bulunması gereken materyaller belirtilmiştir:

Blok Merkezi:

Çocukların yaşadıkları ortamlarda yer alan farklı boyut, şekil ve renkteki figürleri ve bunlar arasındaki ilişkileri fark etmesine ve farklı figürler kullanarak yapı-inşa oyunları aracılığıyla yaratıcılıklarını kullanmasına olanak tanıyan bir merkezdir. Bu merkez için geniş bir alana ihtiyaç vardır ve çocuklar hareketli olup çok ses çıkarabilecekleri için sessiz olunması gereken merkezlerden uzak olmalıdır.

***Materyaller:** Farklı materyallerle (ahşap, köpük, plastik, kâğıt, karton) yapılmış bloklar, içi boş bloklar, minyatür hayvan figürleri (çiftlik hayvanları, yabani hayvanlar, evcil hayvanlar) insan figürleri (itfaiyeci, polis, asker vb. figürleri), kamyonet ve arabalar, farklı eğitimlerdeki rampalar, yol-sokak-bina-trafik işaret ve levhaları, legolar, ev figürleri, farklı renklerde kâğıt ve kartonlar, tekerlekler, kâğıt havlu-tuvalet kâğıdı ruloları, farklı boyutlarda kutu-kartonlar (süt, meyve suyu vb kutu-kartonları), figür ve blokların içine konabileceği kutu ve sepetler vb. bulundurulabilir.*

Kitap Merkezi:

Çocukların okuma-yazma etkinliklerine ve kitaplara karşı olumlu tutumlar geliştirmesini sağlamayı, dil ve iletişim becerilerini desteklemeyi amaçlayan bu öğrenme merkezinin rahat, aydınlık ve görece sessiz bir mekânda olmasına özen gösterilmelidir. Bu merkez çocukların

basılı materyalleri inceleyebileceği, bazen masada bazen bir mindere uzanarak kitap/dergi vb. bakabileceği bir alandır.

Materyaller: Çocukların ulaşabileceği yükseklikte kitaplık-raflar, resimli kitaplar, sandalye-koltuk, minderler, masa, broşürler, dergiler, ansiklopediler, atlaslar, kataloglar, çalışma defteri, farklı boyutlarda resimli kartlar, yazılı materyaller, gazete, farklı temalara uygun olarak hazırlanmış afişler, ABC kitapları, kumaş kitaplar, çocukların hazırladığı kitaplar, haritalar, büyüteçler, restoran menüleri, telefon rehberi, hikâye ve masal kahramanlarının maketleri, üç boyutlu resimli kitaplar, hikâyelerin anlatıldığı CD'ler, bilgisayar, yansı cihazı, masa lambası, bilmece kitapları ya da kartları, boyama kitapları, tekerleme, şiir kitapları, biyografiler ve kavram kitapları, bellek kartları, kavram oyuncakları vb. bulundurulabilir.

Müzik Merkezi:

Çocukların müzik ile ilgili bilgi ve becerilerini destekleyerek deneyim kazanmalarını sağlayan etkinliklerin yapıldığı bir öğrenme merkezidir. Okul öncesi eğitim kurumunda müzik merkezinin olması, çocukların hem erken dönemde müzik eğitimiyle ilgili bireysel bilgi ve becerilerinin oluşmasını ve gelişmesini sağlayacak hem de genel müzik kültürünün oluşmasına katkıda bulunacaktır. Bu merkezde özellikle gerekli çalgı ve araç-gereçlerin bulundurulması ve bunların hem çocuklar hem de öğretmenler tarafından etkin bir şekilde kullanılması, ritim duygusunun gelişebilmesi ve işitsel algının uyarılması açısından önemlidir. Çocuk bu merkezdeki çalgı ve araç-gereçler yardımıyla bilişsel, sosyal duygusal ve motor becerilerini artırmaya yönelik çalışmalar da yapabilecektir.

Ayrıca öğretmen çocuklarla birlikte artık materyallerden farklı sesler çıkaran müzik araç ve gereçleri yapmaya da özen göstermelidir.

Müzik merkezinde bulunması gereken çalgı ve araç-gereçler:

Vurmalı çalgılar (Orff çalgıları):

- Ezgililer; glockenspiel, metalofon, ksilofon.
- Ezgisizler; ritim (tartım) çubuğu, kastanyet, marakas, agogo, çelik üçgen, ziller, davul, tef vb.

Öğretmenin kullanması için piyano, org, gitar, keman, blokflüt veya melodika,vb. bulundurulmalıdır.

Çocuklarla kullanmak üzere CD çalar, klasik müzik CD'leri, çocuk şarkıları CD'leri ve müzik kitapları bulundurulmalıdır.

Sanat Merkezi:

Çocukların geçmiş deneyimleri ve öğrendiklerini temel alarak yeni fikirler ve özgün ürünler ortaya koymalarına olanak tanımayı amaçlayan, farklı malzemelerle etkileşime geçerek keşifler yapabileceği ve farklı deneyimler yaşayabileceği bir merkezdir. Bu çalışmalar süresince çocukların estetik algıları ve manipülatif becerileri gelişir. Dönem başında ve daha küçük yaş gruplarında daha basit materyaller ile başlanması ve çocukların beceri düzeyleri arttıkça materyallerin de daha karmaşıklaşması gerekir. Çocukların ürettikleri ürünlerin çocukların göz hizasında ve çocuklar tarafından sergilenmesine özen gösterilmelidir.

Materyaller: Pastel boya, kuru boya, gazlı kalem, sulu boya, akrilik boya, tutkalı boya, beyaz kağıt, renkli fon kartonları, rulo kraft kağıtları, naylon poşetler, köpük (strafor) panolar, kumaş, cam, metal yüzeyler, düz taşlar, şişe kavanoz ve çeşitli büyüklükte karton kutular, kağıt bardaklar, desenli duvar kağıtları, kap kağıtları, gazete dergi, ahşap boyama materyalleri, her türlü kolaj (kesme yapıştırma) malzemeleri, değişik renk ve desende kağıtlar, aliminyum folyo, yoğurma materyali olarak oyun hamurları, kil, yapıştırıcı olarak beyaz (plastik) tutkal, makaslar, kağıt peçete ve ruloları, pipetler, kürdan, kumaş parçaları,

renklendirilmiş pamuklar, şampuan şişeleri, ipler, düğmeler, alçı kalıpları, maskeler, makarnalar, boncuklar, resamlara ait tablolar ve reproduksiyonlar, kartpostallar, posterler, gezi fotoğrafları, müze broşürleri, çıkartmalar, resimli takvimler, çocukların yaptığı resimler, sergi panosu, sanat haberlerinin yer aldığı gazete ve dergiler, çocukların çektiği fotoğraflar, proje çalışmaları, koleksiyonlar, ülkeleri tanıtan resimler, çocuklar için önlük veya eski tişörtler, palet, tuval, baskı çalışmaları için; yaprak patates, çarşaf, süngerden kalıplar, fırçalar, şövaleler vb. bulundurulabilir.

Fen Merkezi:

Çocuklar dünyaya karşı içten gelen bir merak duyar ve çevrelerinde olup biteni öğrenmek isterler. Bu öğrenme merkezi çocukların merak duygusu ve öğrenme arzusunu uyarmayı ve çocukların yaşadıkları dünya hakkında yeni şeyler öğrenmelerini desteklemeyi amaçlar. Çocukların bilimsel süreç becerilerini geliştirebilecekleri bu merkez, aydınlık ve rahat çalışılabilecek şekilde düzenlenmeli ve görece sessiz merkezlere yakın olmalıdır.

Materyaller: Standart ve standart olmayan duyu malzemeleri bulundurulabilir (örn: kum, su, pirinç, nohut, mısır farklı boyuttaki kaplara konabilir veya büyükçe bir kap farklı zamanlarda farklı malzemelerle doldurulabilir). Materyallerin gerçek nesnelerden oluşmasına özen gösterilmelidir. Akvaryum, saat, takvim, cetvel, mezura, metre, hesap makinesi, kum saati, küre, harita, ülkeleri tanıtan resimler, büyüteç, mikroskop, steteskop, bilgisayar, ayna, termometre, kronometre, pusula, dürbün, ip, lastik, rafya, kurdele, rüzgar gülü, mıknatıs, terazi, kuru yapraklar, taşlar, böcek koleksiyonları, ölçü kapları ve ölçü kaşıkları, bilim kitapları, slayt ve slayt makinesi, kamera, fotoğraf makinesi, fen ve doğa konusu ile ilgili fotoğraflar, afişler, filmler, belgeseller, insan vücudu modeli, iskelet modeli, diş modeli, evcil hayvanlar, evcil hayvan kafesleri, kuş yuvaları, hayvan tüyleri, bitkiler ve çimlendirme kapları, kum, kil, toprak, su, deniz kabukları, el feneri, saç kurutma makinesi, piller, teller, ampuller, radyo gibi elektrikli aletler, süzgeç, huni, plastik kaplar, kapaklar, kek kalıpları ve kovalar gibi çeşitli mutfak eşyaları, fasulye, nohut, mercimek gibi değişik baklagiller ve tohumlar, un, tuz, şeker, kabartma tozu, tutkal, mum, tebeşir, pamuk, tarak, farklı dokularda kumaşlar, makas, besin piramidi panosu, balonlar, naylon torbalar, çeşitli demir ve tahta çubuklar, röntgen filmleri gibi malzemeler bulundurulabilir. Sayı kartları, (karton, mukavvadan, tahtadan sayılar), eşleştirme kartları, boncuklu abaküs, üç boyutlu nesneler (renkli kapaklar, kâğıt bardak), renkli kâğıtlar, çeşitli uzunluklarda materyaller (kalemler, pipetler, boyalar), toplar, balonlar, legolar, bloklar, yazı tahtası, yap-boz lar.

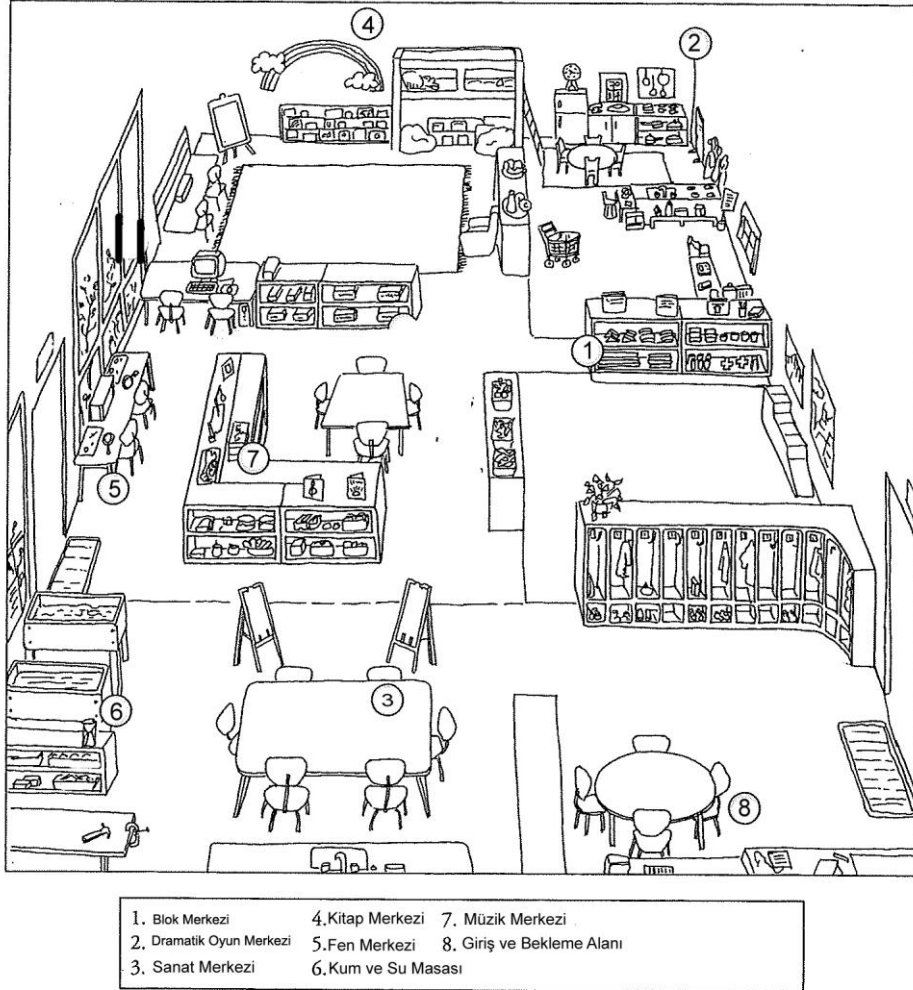
Dramatik Oyun Merkezi:

Oyun çocuğun tüm gelişim alanlarını destekler. Çocuklar dramatik/sembolik oyun sırasında nesnelerle ve kişilerle etkileşimde bulunur ve nesneleri düşünce, durum ve diğer nesneleri temsil etmek için kullanırlar. Sembolik düşünmenin gelişimini destekleyen bu öğrenme merkezinde çocuğun farklı roller almasına, yeni keşiflerde bulunmasına, günlük yaşamdan olayları ve kişileri doğaçlama olarak canlandırmasına imkân sağlayan materyaller yer almaktadır. Bu merkez için çocukların serbestçe oyun oynamasını, birbirleriyle etkileşmesini ve farklı oyun senaryoları oluşturmasını destekleyecek genişlikte bir alan düzenlenmeli ve bu alanın sessiz olunması gereken merkezlerden uzak olmasına özen gösterilmelidir.

Materyaller: Kukla perdesi, çeşitli kuklalar (el kuklası, ipli kukla, parmak kuklası, çomak kukla vb.), maskeler, kostümler, şapkalar, şallar, atkılar, kurdeleler, tüller, eşarplar, çantalar, aksesuarlar, yapılandırılmış oyuncaklar (örn; evcilik oyuncakları, tamir malzemeleri vb.), minderler, çantalar, peruklar, eldivenler, kemerler, gözlükler, yağmurluklar, oyun evi, bloklar, çadır, sepetler, çeşitli tiyatro oyunlarının afişleri, posterler, maketler, minyatür oyuncaklar, çeşitli meslek gruplarına özgü materyaller, örn: steteskop,

itfaiyeci miğferi, aşçı şapkası, tarak, ayna, bardaklar, oyuncak yemek takımı (tabak, çanak, kaşık, çatal), piknik sepeti, vazo ve çiçekler, boş kutular, süpürge, fırça, faraş, telefon, cep telefonu ve telefon rehberi, gazete, dergi, magazinler, defterler, kalemler, renkli kâğıtlar, kendinden yapışkan not kâğıtları, eski daktilo, klavye, önlükler, kablosu kesilmiş eski saç kurutma makinesi vb. bulundurulabilir.

Aşağıda örnek bir okul öncesi eğitim ortamı verilmiştir:

Yukarıda yer alan çizim ideal bir okul öncesi eğitim ortamını yansıtmaktadır. Bu ortamda dikkat edilmesi gereken nokta, öğrenme merkezlerinin birbirlerinden belirgin bir biçimde ayrılmış olmasıdır. Bunun amacı çocukların küçük gruplar halinde her bir öğrenme merkezinde daha etkin çalışabilmesini sağlamaktır. Çizimde öğrenme merkezleri birbirinden ayrılmış olsa da birbirinden kopuk ve bağımsız değildir. Çocuklar bir öğrenme merkezinde çalışırken diğerlerinde neler olup bittiğini kolayca takip edebilir. Bir öğrenme merkezinden diğerine erişim oldukça kolaydır. Öğrenme merkezleri birbirinden açık raf sistemine sahip, çocuk boyuna uygun dolaplarla ayrılmıştır. Dolapların çocuk boyuna uygun olması çocuğun çalışmak istediği materyale kendi başına ulaşması ve işini bitirince materyali yine kendi başına yerine kaldırması açısından önemlidir. Çizimde olası çarpma ve yaralanmaları önlemek için masa ve sandalyelerin kenarlarının sivri değil oval olduğuna dikkat edilmelidir.

Mekânın daha küçük olduğu sınıflarda tüm öğrenme merkezlerine yer verilmeyebilir. Böyle bir durumda var olan öğrenme merkezleri birden fazla amaç için kullanılabilir. Örneğin sanat

merkezi aynı zamanda bilim merkezi olarak, dramatik oyun merkezi ise aynı zamanda blok merkezi olarak kullanılabilir.

4.2. Etkinlik Türleri ve Açıklamaları

Etkinlik türleri; Türkçe, Sanat, Drama, Müzik, Hareket, Oyun, Fen, Matematik, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Alan Gezileri şeklindedir. Öğretmen ya da çocuklar tarafından yapılandırılmış/yarı yapılandırılmış etkinlikler sınıf içinde yapılabileceği gibi açık havada da yapılabilir. Öğretmenlerin bu etkinlikleri mümkün olduğunca açık havada da gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Eğitim etkinlikleri büyük grup şeklinde planlanıp uygulanabilir. Ancak öğretmenlerin bu etkinlikleri küçük grup ve bireysel etkinlik şeklinde de düzenlemeleri beklenmektedir.

Bireysel etkinlikler, öğretmenin hem özel gereksinimli çocuklar hem de gruptaki diğer çocuklar için onların ilgi ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak planladığı etkinliklerdir. Bireysel çalışma, çocuğun yaparak yaşayarak öğrenme yoludur. Bu nedenle bireysel çalışmada çocuğun kendi başına öğrenmesi amaçlanır.

Aşağıda etkinlik çeşitleri tanımlanmış ve örnek etkinlikler belirtilmiştir:

Matematik Etkinliği:

Matematik eğitimi, çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağlamak, çocuklarda matematiğe karşı olumlu bir tutum kazandırmak, çocukların önceden getirdikleri kavramsal bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurmasına yardımcı olmak, matematiksel kavramların neden ve nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak amacını taşımaktadır. Ayrıca matematik etkinlikleri ile çocuklarda matematiksel sorgulama becerisini geliştirmek amaçlanmalıdır. Uygulanan matematik etkinlikleri ile çocuklar çevrelerindeki örüntüleri fark etmeli, varsayımlar geliştirip bunları deneyebilmeli, problem çözebilmeli, akıl yürütebilmeli ve matematiksel kavramları kullanarak iletişim kurabilmelidir. Matematik, çocukların günlük hayatta karşılaşılabilecekleri örneklerle de verilmelidir. Örneğin oyuncakları kutusuna doldururken veya eşyaları bavula yerleştirirken bunların sığma durumunu tekrar tekrar denemek ve konuşmak, hacim kavramının gelişmesine yardımcı olacaktır.

Örnek etkinlikler; Öğretmen matematik etkinliklerinde mümkün olduğunca gerçek nesnelerle çalışmalar yapmalı, daha sonra sembollerle çalışmaya devam etmelidir. Etkinliklerde kullanılan nesne sayısının 10'dan fazla olmamasına özen gösterilmelidir. Ölçme çalışmaları yapılmalı ve çocukların özellikle standart olmayan ölçü birimleri (ayak, kalem, kürdan, kitap vb.) kullanarak doğal ölçme çalışmaları yapmalarına olanak sağlanmalıdır. İlişki kurma, eşleştirme, gruplama, örüntü oluşturma, sıralama, sayma, toplama-çıkarma, geometrik şekilleri (sembolleri) tanıma ve grafik hazırlama çalışmaları da matematik etkinliklerindendir. Bu etkinlikler çocukların ilgi ve gereksinimlerine göre bireysel olarak da planlanabilen küçük grup etkinlikleridir.

Drama Etkinliği:

Drama çocukların bir grup içerisinde durum ya da olayları kendi yaşantılarından yola çıkarak, materyaller kullanarak, dramatik formlar yoluyla canlandırmalarıdır. Okul öncesinde drama çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesini amaçlayan, tüm gelişimlerini destekleyen, daha önceden belirlenmiş amaçları olan, olayları sözel ya da sözel olmayan iletişim yöntemleriyle ifade etmeye dayalı, içinde canlandırmaların olduğu bir etkinliktir.

Öğretmenin liderliğinde uygulanan drama sürecinde ısınma, canlandırma ve değerlendirme çalışmaları yer almaktadır. Isınma çalışmalarına hareket çalışmaları ile başlanabilir. Hareket çalışmaları çocukların kendi vücudunu tanımasına ya da uzamsal farkındalık geliştirmesine yönelik oyunlardan oluşur. Bu süreç çocukların oyuna katılma isteğini artırır, çocukların birbirlerine ısınmalarını ve rahatlamalarını sağlar, çocukları doğaçlama yapmaya hazırlar. Canlandırma aşamasında, belirlenen kurallar içinde çocuklar özgürce oyun kurarlar. Bu aşamada öykü oluşturma, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama gibi tekniklerden birine ya da bir kaçına birden yer verilebilir. Belirtilen tekniklerden hem canlandırma aşamasında hem de diğer aşamalarda yararlanılabilir. Değerlendirme aşamasında, eğitimci tarafından yansıtma ve değerlendirme sorularıyla drama etkinliğinin değerlendirilmesi yapılmalıdır. Değerlendirmede çocuklardan süreç ile ilgili afiş hazırlamaları, resim yapmaları gibi farklı çalışmalar yapmaları da istenebilir.

Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği:

Küçük ya da büyük gruplar halinde gerçekleştirilmesi önerilen etkinliklerdir. Çocukların ilgi ve gelişim özellikleri dikkate alınarak bireysel olarak da hazırlanabilir.

İlkokula hazırlık çalışmaları; çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devam ettiği süre boyunca sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil ve öz bakım becerileri gibi tüm alanlarda eşit şekilde desteklendiği çalışmaların bir bütünüdür. Bu alanda yapılacak çalışmalar çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna başladığı ilk günden itibaren tüm gelişim alanlarını kapsamalı ve birbiri üzerine eklenerek gitmelidir. Çocuğun bir beceriyi tam anlamıyla kazanabilmesi için uzun yıllara ihtiyaç vardır. Başka bir deyişle, ilkokula hazırlık çalışmaları genel anlayışın aksine, sadece okul öncesi eğitim kurumlarında *okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri* içinde yapılan bir senelik çalışmalar değildir. Okul öncesi eğitim programının bütünü aynı zamanda ilkokula hazırlık programıdır. Okul olgunluğu ancak bu şekilde kazanılabilir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ilkokula hazırlık çalışmalarının içerisinde yer alan ve çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Kesinlikle okuma ya da yazma öğretmek amacını taşımamaktadır. Programda okuma ve yazma öğretimi yoktur. Harfleri göstermek ve harfleri yazdırmak da yoktur.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları sadece masa başında yapılan kitap/kavram/çizgi çalışmaları olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, bu çalışmalar birçok farklı etkinlik türü ile (sanat, drama, müzik, oyun vb.) gerçekleştirilmelidir.

Okul öncesi eğitimde amaç, çocuklara okuma ve yazma öğretmek değil onların ilkokulda okuma ve yazmayı hızlı öğrenebilmesi için gereken ön becerileri kazandırmaktır. Çocukların öncelikle, okuma yazmanın gerekliliği ve gerçek yaşam ile ilişkisini anlamaları önemlidir. Böylece çocukların, okuma yazmaya ve okula karşı olumlu bir algı geliştirmeleri desteklenecektir. Okuma yazma için farkındalık yaratmak ve heveslendirmek yapılacak çalışmaların amacına ulaşabilmesi açısından son derece önemlidir.

Aşağıda verilen örnekler ilkokula hazırlıkta temel olan becerilerin gelişimini desteklemeye yöneliktir:

1. Görsel algı çalışmaları
El-göz koordinasyonu, şekil-zemin ayrımı, şekil sabitliği, mekânda konum, mekânsal ilişkiler hız, vb.
2. İşitsel algı çalışmaları (Fonolojik duyarlılık/farkındalık)
Dinleme, konuşma, sesleri hissetme, ayırt etme, aynı sesle başlayan ve biten kelimeler üretme vb.
3. Dikkat ve hafıza çalışmaları (Benzerlikleri ve farklılıkları bulma, akılda tutma, hatırlama vb.).

4. Temel kavram çalışmaları (Program kitabındaki kavram listesinde bulunan ve diğer gerekli görülen kavramlar ile ilgili çeşitli çalışmalar).
5. Problem çözme ve tahmin çalışmaları.
6. Kalem kullanma ve el becerisi çalışmaları (kalemi doğru tutabilme, kalem kontrolü ve doğru kullanabilme, bunlara ek olarak çizme, boyama, kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma vb.).
7. Özbakım becerilerini geliştirme çalışmaları.
8. Güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları.
9. Sosyal ve duygusal olgunluk geliştirme çalışmaları.
10. Okuma yazma farkındalığı ve motivasyon geliştirme çalışmaları.
11. Duyu eğitimi çalışmaları.
12. Nefes ve ritim çalışmaları vb.

Sanat Etkinliği:

Çocuğun yaratıcılığını ve hayal gücünü kullanarak problem çözmesine, eleştirel ve çözüm odaklı düşünmesine olanak tanıyan etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri aynı zamanda çocukların kendilerini ifade ederek iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Bunlara ek olarak sanat etkinlikleri çocuğun kendini, içinde bulunduğu kültürü ve diğer kültürleri daha iyi anlamasına olanak tanıyarak farklılıklara saygı duymasına da yardımcı olur.

Küçük grup çalışması olarak planlanan, çocukların ilgi ve gereksinimlerine yönelik olarak bireysel olarak da uygulanabilen etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri bir öğrenme merkezinde yapılabileceği gibi gün içinde ayrı bir etkinlik olarak da yer alabilir. Süreç tek bir ürün ortaya çıkarmak amaçlı planlanmaz. Grubun sayısına ve özelliğine göre çeşitli etkinlikler ve etkinliklerle ilgili materyaller hazırlanmalı, çocuğa seçme fırsatı tanınmalıdır.

Örnek etkinlikler: Çeşitli sanatsal tekniklerin ve artık materyallerin kullanıldığı kolaj ve üç boyutlu çalışmalar, kesme, yırtma-yapıştırma, boyama çalışmaları yapılabilir, bir sanatçının atölyesi ziyaret edilebilir, bir müze veya galeriye gezi düzenlenebilir.

Türkçe Etkinliği:

Türkçe etkinliği çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, sözcük dağarcıklarını geliştirmek ve iletişim becerilerini artırmak için planlanan bireysel ve grup etkinlikleridir. Türkçe etkinliklerinin amacı; çocukların Türkçe'yi düzgün kullanmasını, sesleri çıkarabilmesini, farklı sözdizimsel yapıları anlama ve kullanmasını, dinleme becerilerini kazanmasını, duygu ve düşüncelerini sözel ve sözel olmayan yollarla ifade etmesini, ses tonunu ayarlamasını ve sözcükleri doğru üretmesini sağlamaktır. Bunların yanı sıra Türkçe etkinliklerinin önemli işlevlerinden birisi çocukların kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmelerini desteklemek ve kitap sevgisini aşılamaktır.

Eğitim programlarında dil ve iletişimin desteklenebilmesi için çocuk-çocuk ve yetişkin-çocuk iletişimini teşvik eden bir yaklaşımın kullanılması önemlidir. Seçilen etkinliklerin sözel ve sözel olmayan dil becerilerini kapsamaları, örneklerle çeşitlendirilmesi, yorumlara ve farklı çıkarımlara olanak sağlaması, ilk elden deneyim kazanmanın, yaparak-yaşayarak öğrenmenin desteklenmesi kalem-kâğıda dayalı becerilerden çok daha fazla önem taşımaktadır.

Erken okuryazarlık becerileri çocuğun gelecekteki okuma ve yazma süreci ve okul başarısı için çok önemlidir. Dil ve erken okuryazarlık birbiri ile yakından ilişkilidir. Okuma yazmadan farklı olan erken okuryazarlık, özellikle okulöncesi dönemde dil becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları ile desteklenmekte ve çocukların gelecekteki okuryazarlık başarılarında önemli rol oynamaktadır. Çocukların harfleri öğrenmelerini hedefleyen programlar yerine sınıf içinde uyaklı sözcüklerden oluşan şarkılar söylenmesini ve seslerin sözcük içindeki konumlarına dayalı oyunlar oynanmasını destekleyen programlar onlara anlamlı deneyimler sağlar.

Türkçe etkinlikleri planlarken öğretmenlerin çocukların yaş ve gelişim özelliklerine dikkat etmesinin yanı sıra eğitim ortamını düzenlemesi, farklı yöntem ve teknikleri kullanması, bireysel ve grup etkinliklerine yer vermesi ve sosyal ve kültürel olarak dezavantajlı çocukları göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Örnek etkinlikler: Tekerleme söyleme, parmak oyunu oynama, şiir okuma, bilmece sorma, sohbet etme, resimli kitap okuma, etkileşimli ve paylaşımlı okuma, öykü anlatma, taklit oyunları, dramatizasyon (canlandırma), öykü tamamlama, başka öykü oluşturma, öyküyü tekrar anlatma, bir öyküyü resimlendirme ve resimlerden yeni bir öykü oluşturma gibi etkinliklerdir.

Resimli öykü okuma çalışmalarında eğitimciler, öykü sonunda çocuklarla sohbet ederek öyküdeki ana olay, karakterler, öyküyü oluşturan sorunlar ve giriş, gelişme ve sonuç hakkında sorular sorabilirler. Resimli kitapları oluşturan resim, yazı, renk, boyut gibi temel özellikler ile yazar ve çizerler hakkındaki konuşmalar çocuklara kitabı oluşturan unsurları tanıtır.

Etkileşimli kitap okuma çalışmalarında öğretmen çocuklara sorular sorar, tahminlerde bulunmalarını isteyerek onların kitapta geçen olay ve karakterlere tepki vermesini sağlar, hedef sözcükler belirleyerek yeni sözcükler kullanır.

Paylaşımlı kitap okuma çalışmalarında öğretmen büyük ve resimli öykü kitapları kullanarak çocukların kitabın yazı ve resimlerini görmelerini sağlayacak şekilde oturur. Kitap, birlikte etkileşimli bir şekilde okunur.

Oyun Etkinliği:

Oyun, çocukların uzmanlık alanıdır. Dünyanın her yerinde çocuklar her koşulda, her zaman, her şeyle oyun oynayabilirler. Oyun sadece çocukların değil yaşam boyu bireylerin haz verici uğraşı olarak önemini sürdürür. Çocukluk döneminin vazgeçilmez uğraşı olan oyundan en etkili öğrenme fırsatı olarak yararlanılmalıdır. Çocuklar öğrenme deneyimlerini oyunları aracılığı ile geliştirirler ve zenginleştirirler. Oyun, çocukların eylem düzeyinde katılım gösterdikleri, düşünce ve duygularını ifade ettikleri, meraklarını giderecek araştırma ve gözlem yapma olanağı buldukları, yeni keşiflerde bulundukları, nesnelerle ve kişilerle etkileşim içinde bulundukları haz verici bir etkinliktir. Oyun çocukların zorunlu değil gönüllü eylemidir. Oyun çocukları fiziksel ve duygusal olarak rahatlattığı için zihinsel olarak da öğrenmeye elverişli bir ortam sağlar. Çocuklar oyun oynayarak tüm deneyim alanlarında gelişim gösterirler bir başka deyişle oyun çocuğu geliştirir, ancak aynı zamanda oyunun kendisi de gelişimsel bir süreçtir. Yani, çocukların yaşlarıyla paralel olarak oyunları da gelişir. Bu nedenle çocukların yaşlarına, gelişimsel gereksinimlerine ve ilgilerine göre farklı oyun fırsatları sunmak gerekmektedir. Örneğin sadece sınıf içinde değil, çocuklar açık havada da oyun oynayabilecekleri fırsatlardan yararlandırılmalıdır. Ayrıca çocuklara yeni ve orijinal oyunlar üretebilecekleri çeşitli oyun materyalleri de sunmak önemlidir. Çocuklar sadece eğitsel materyal olarak yapılmış oyuncaklarla oynamazlar, onlar için sağlık ve güvenlik tedbiri alınmış her şey etkili bir eğitsel materyale dönüştürülebilir. Bu bağlamda çocukların öğrenme deneyimlerini destekleyecek uyarıcılar yönünden zenginleştirilmiş çevreler de önemlidir.

Oyun çocukların hareket gereksinimini de karşıladığı gibi oynanan oyunun türüne göre hayal dünyasını zenginleştirir. Ayrıca oyunda günlük yaşamsal deneyimlerin provasının yapıldığını, gerçek yaşam becerilerinin temellerinin atıldığını, çocuğun kendisini ve çevresini tanıma fırsatı bulduğu duygusal güvenlik alanı yarattığını da vurgulamak gerekir.

Çocukların oyun oynama gereksinimini karşılayabilmek için, günlük eğitim programı kapsamında farklı türlerde, farklı kazanımlara hizmet edecek çeşitli oyun oynama fırsatları sunmak önemlidir:

- *Yapılandırılmamış oyun/serbest oyun:* Oyun köşelerinde-merkezlerinde bireysel, eşli, küçük ya da büyük grup halinde oynanan oyunlar sırasında çocuklar tamamen kişisel ilgi ve tercihleri doğrultusunda oynarlar. Nerede, kiminle, ne ile ve nasıl oynayacaklarına çocuklar karar verirler. Çocukların çok yönlü gelişimini göz ardı eden akademik hedeflere odaklanmış okullarda çocukların bu oyun türünde oyun oynaması çok sınırlı olabilir, bu nedenle çocukların oyun oynama haklarını koruyacak tüm tedbirlerin alınması gerekmektedir. Tüm günlük okul programlarında sabah okula gelişte ve akşamüstü okuldan ayrılmadan önce mutlaka yapılandırılmamış oyun köşelerinde serbest oyun oynanması sağlanmalıdır.
- *Yarı yapılandırılmış oyun etkinlikleri:* Çocukların gelişiminin tüm boyutlarda desteklenmesini hedefleyen, öğretmen ya da çocuk tarafından başlatılan, çocukların aktif katılımı ile sürdürülen, çocuk merkezli, açık uçlu bir süreç olarak işleyen yaratıcı oyun etkinliklerinden oluşan oyunlardır. Oyunun bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı bu etkinliklere, günlük eğitim programı içinde mutlaka yer verilmelidir.
- *Yapılandırılmış oyun etkinlikleri:* Çocukların gelişimsel ilerlemelerini desteklemek amacıyla kuralları başkası tarafından belirlenmiş oyun etkinliklerine küçük ve büyük gruplarda katılmasını kapsayan oyunlardır. Geleneksel çocuk oyunları bu kategorideki oyunlardır. Özellikle her ay en az beş geleneksel çocuk oyununun sürece dâhil edilmesi sağlanmalıdır.

Bu farklı oyun türlerine günlük eğitim programında dengeli bir şekilde yer vererek çocukların gelişimlerini en üst seviyede desteklemek mümkün olabilecektir.

Müzik Etkinliği:

Müzik etkinlikleri, çocukların hem bilişsel, sosyal duygusal, motor ve dil gelişimlerini destekleyen, hem de müziksel gelişim sürecini olumlu yönde etkileyen çalışmalardır. Bu çalışmalar, ses ve müzik dinleme ve ayırt etme çalışmaları, ritim çalışmaları, nefes ve ses çalışmaları, şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı hareket ve dans, müzik eşliğinde hareket, müzikli öykü oluşturma gibi etkinliklerden oluşur.

Bu etkinlikler, doğru ve nitelikli müzik dinleme, söyleme ve çalma alışkanlıklarını çocuğa kazandırmanın yanı sıra, yerel ulusal ve evrensel çocuk müziğini tanımasını da destekler. Ayrıca bu etkinlikler, bireysel olarak ve toplulukta müzik yapma, başkalarını dinleme, işbirliği yapma gibi sorumluluklar kazandırır.

Müzik, öğrenmeyi ve algılamayı kolaylaştıran etkin yollardan biridir. Müzik etkinlikleriyle çocuk, ince – kalın, hızlı-yavaş, uzun- kısa gibi pek çok kavramı öğrenir ve pekiştirir. Bunun yanı sıra konuları daha kolay anlayabilir. Eğitici ve öğretici çocuk şarkıları, ezgili saymaca, bilmece, tekerleme ve atasözleri dil gelişimine katkı sağlamak için kullanılan araçlardır. Çocuk bunları söylerken hem zevk alacak, hem de doğru ve akıcı konuşma becerilerini kazanacaktır.

Müzik etkinliğinin, çocuğun motor gelişimine de büyük katkısı vardır. Çocuklar müzikle bedensel hareketleri birleştirerek, müziğin karakterine ve ritmine uygun olarak belli bir düzen içerisinde hareket etme becerisini kazanır. Müzik etkinliği ayrıca basit vurmalı çalgılar

çalarak el-göz koordinasyonu ve aynı anda iki elini birlikte kullanabilme becerisini de kazandırır.

Çocukların kendilerini sözel olarak kolayca ifade edemediği durumlarda, müzik etkinlikleri sosyal duygusal gelişimlerini destekleyerek özgüven kazanmalarına yardımcı olur.

Fen Etkinliği:

Çocukları dikkat etmeye, soru sormaya, merak etmeye, gözlem yapmaya, araştırmaya, incelemeye ve keşfetmeye yönelten etkinliklerdir. Çocuklar ilk elden deneyimler kazanırken onların bilimsel süreç becerilerini kullanmalarına özen gösterilmelidir. Bu etkinliklerle yaşam gerçeklerini tanıtırken çocuklarda çevre farkındalığı da sağlanacaktır. Çocukların çevrelere karşı doğru tutumlar geliştirebilmeleri ve doğru davranabilmeleri için öğretmenin tutumlarının da doğru olması ve doğru davranması gerektiği unutulmamalıdır.

Örnek etkinlikler: Doğal ortamlara giderek yürüyüş yapma, doğayı, doğadaki canlı ve cansız varlıkları gözlemleme, varlıkların değeri ve korunmasına yönelik bilgilendirme yapma, keşifler ve icatlar yapma, mutfakta besin hazırlama, koleksiyon yapma, mevsim ya da hava durumu panosu hazırlama, kitap ve dergi inceleme, fotoğraf çekme, fotoğraf inceleme, belgesel vb. izleme, mıknaş, büyüteç, pusula gibi basit araçları tanıma ve kullanma, doğal ve doğal olmayan malzemeleri inceleme ve ilgili bilim alanlarındaki kaynak kişileri konuk olarak çağırma etkinlikleri fen eğitimine destek veren etkinliklerdendir. Deney, kavram ağı ve analoji (benzetişim) yöntemleri ile gerçekleştirilen kavram eğitimi çalışmaları da fen etkinlikleri arasında yer almaktadır.

Hareket Etkinliği:

Hareket etkinliğinin amacı, çocukların temel hareket becerilerini geliştirerek çocuğun fiziksel, motor, bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimine ve özbakım becerilerine katkıda bulunmaktır. Böylece çocuğun fiziksel etkinliklere yaşam boyu katılımı da sağlanabilir. Çocukların fiziksel ve motor yeterliliklerinin, algısal motor gelişimlerinin ve hareket becerilerinin yani yer değiştirme, nesne kontrolü ve denge becerilerinin geliştirilmesini içeren etkinliklerdir. Bu etkinlikler süresince çocukların temel hareket becerileri, beden farkındalığı ve motor yeterliliği (güç, koordinasyon, hız, çabukluk), fiziksel yeterliliği (esneklik, kuvvet, dayanıklılık) gelişir. Çocukların motor gelişim düzeylerinin belirlenerek farklı etkinliklerin hazırlanıp uygulanması, kazanımlara dayalı bir eğitim programının oluşturulması önemlidir.

Örnek etkinlikler: Beden farkındalığı (bedenin omuz, bel, dirsek ve bilek gibi değişik bölümleri), alan farkındalığı (yukarı, aşağı, ön, arka, sağ, sol gibi), kuvvet, hız, çabukluk, esneklik, dayanıklılık ve koordinasyonu geliştirici etkinlikler yapılabilecek etkinlikler arasındadır. Çocukların bireysel özelliklerini dikkate alan, onları motive edici, benlik algılarını ve özgüvenlerini pekiştirici etkinliklere yer verilmelidir. Uygulamalarda çevre düzenlemesine, çocukların yaşlarına uygun ve temel hareket becerilerini kazandırmada etkili olacak materyaller seçilmesine özen gösterilmelidir.

Etkinliklerde top, ip, tebeşir, hulahup, denge tahtası gibi yapılandırılmış materyaller gibi açık hava oyun materyallerinin kullanımına ek olarak doğanın çocuklara sunduğu farklı yapıdaki zeminler, tırmanma olanakları, denge için kullanılabilecek kütükler gibi materyal ve ortamlar da kullanılmalıdır.

Ayrıca geleneksel/yöresel çocuk oyunlarının, açık havada oynanan sokak oyunlarının da hareket etkinlikleri kapsamına dâhil edilmesi etkinlikleri çeşitlendirecektir.

Hareket etkinliği, beceri öğretilmesi ve pekiştirilmesi olarak planlanabilir. Beceri öğretiminde hareket çocuklara öğretmen tarafından model olunarak gösterilmeli ve aynı zamanda sözel olarak açıklaması yapılmalıdır.

Etkinlikler en az 30 dakika sürmeli bu sürenin ilk 5 dakikası ısınma oyunları, 20 dakikası bir önceki uygulamanın tekrarı ve yeni temel hareket becerileri, son 5 dakikası da soğuma etkinlikleri olmalıdır. Hareket beceri etkinlikleri sınıf içinde ya da açık havada, bahçede uygulanabilir.

Alan Gezisi:

Alan gezileri çocukların araştırma yapma, problem çözme ve olayı yerinde gözlemlleme yolu ile doğrudan ve anlamlı öğrenme gereksinimlerini karşılama amacını taşımaktadır. Yalnızca fen eğitimi etkinlikleri kapsamında düşünülmemesi gerekir. Bu geziler bir yandan çocukların yaşadıkları çevreyi tanımalarına, bir yandan da eğitim programına alınan kazanımlara ulaşmalarına ve kavramları öğrenmelerine ortam hazırlayan etkinliklerdir.

Örnek geziler: Çocukların ilgisini çekecek, yöresel, kültürel, meslekî ve güncel önem taşıyan her mekân çocuk için doğal öğrenme alanıdır. İçinde bulunan yöredeki tarihî bir yer, müze, bir ressamın sanat atölyesi, matbaa, tarla, bahçe, park ve herhangi bir materyalin, araç veya gerecin üretim atölyesi gibi mekânlara alan gezileri düzenlenebilir.

4.3. Aylık Eğitim Planı

Bu programda, öğretmenin eğitimini aylık dönemler halinde planlaması önerilmektedir. Aylık plan, bir öğretmenin çalıştığı çocuk grubunun gelişimini desteklemek için etkinlik oluşturmak üzere alacağı kazanım ve göstergeleri, kavramları, özel gün ve haftalar ile aile katılımı ve değerlendirme süreçlerini içeren bir çalışma planıdır (Ek 3, Ek 7).

Öğretmenin o ay için alması gereken kazanımları, ilgili göstergeleri ve kavramları belirleyebilmesi için, çocukları rutin olarak gözlemlemesi ve gözlemlediği gelişim özelliklerini “Gelişim Gözlem Formu” na kaydetmesi gerekmektedir (Ek 1). Gözlemlerden elde edilen bilgiler doğrultusunda çocukların desteklenmesi gereken gelişim özelliklerinin dikkate alınması önemsenmelidir.

Öğretmen, her ay planında yer verdiği kavramları “Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi” ne (Ek 5); kazanım ve göstergeleri ise “Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi”ne (Ek 6) kaydetmelidir. Öğretmenin o ay üzerinde durduğu kavram, kazanım ve göstergeleri kayıt altına alması çocuğun sadece belli gelişim alanlarında desteklenmesinin önüne geçecek ve çocuğa çok yönlü gelişme fırsatı sunacaktır. Bu durum aynı zamanda öğretmenin etkili ve dengeli plan yapmasına da olanak sağlayacaktır.

Öğretmen, ilgili ayda yer alan özel gün ve haftalar ile gerçekleştirmeyi planladığı aile katılımı etkinliklerini aylık planının ilgili bölümlerinde belirtir.

Aylık planların değerlendirme bölümünde öğretmen; o ay boyunca günlük eğitim akışlarının günü değerlendirme bölümlerine ve çocuk gelişim gözlem formlarına kaydettiği bilgilere dayanarak çocukların, programın ve kendisinin değerlendirme sonuçlarına yer verir. Her ay için planına aldığı kazanımların gerçekleştirilme durumu ile etkinlikleri uygulama durumuna ilişkin bilgileri kaydeder. Bunun yanı sıra uygulamada ortaya çıkan sorunları ve

gereksinimleri de belirtir. Her ay sonunda yapılan bu değerlendirmeler bir sonraki ay için rehber olacaktır. Tüm aylık planların değerlendirmeleri ise bir sonraki yılın eğitim planlarının hazırlanmasına ışık tutacaktır. Öğretmenin grubundaki çocukları, programını ve kendisini değerlendirirken kullanacağı ve aylık planının değerlendirme bölümünde belirteceği formlar ve kullanma zamanları şöyledir:

- Okulun açıldığı ayda çocukların evlerine yapılacak ziyaretler, grup ve bireysel veli toplantıları ve bunlarla ilgili takvim belirlenmeli, ebeveynlerin “Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu” ve “Aile Katılımı Tercih Formu” nu doldurmaları sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra “Okul Tanıtım ve Aile Tanıma Dosyasında Bulunan Formlar” da doldurtulmalıdır.
- Eğitim süreci boyunca çocukların gözlem bilgileri, “Gelişim Gözlem Formu” na (Ek 1) kaydedilmelidir.
- Her çocuk için onların gelişim gözlem sonuçlarını içeren “Gelişim Raporu” dönem sonlarında olmak üzere yılda iki kez (Ek 2) hazırlanmalıdır. MEB bilgisayar sistemine de kaydedilecek olan bu raporlar, gelişim gözlem formuna kaydedilen bilgilerden yararlanılarak oluşturulmalıdır. Çocukların genel gelişimsel ilerlemelerini ve desteklenmesi gereken durumlarını ortaya koyan bu rapor, ailelerin çocuklarını tanımaları, gelişimlerini takip etmeleri ve desteklemelerine yönelik önerileri de içermelidir.
- Öğretmen, eğitim-öğretim yılı sonunda ailelerle paylaşılacak olan Gelişim Dosyası’nda (Portfolyo) yer alacak çalışmaları her ay çocuklarla birlikte seçmeli ve biriktirmelidir.

Öğretmen aylık planını Ek 3’teki aylık plan formatında yazmanın yanı sıra etkinlik örneklerinin de yer alacağı şekilde hazırlayarak ailelere göndermeye ve sınıf panosuna asarak paylaşmaya özen göstermelidir. Bu paylaşım okul aile işbirliğinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

4.4. Günlük Eğitim Akışı

Günlük eğitim akışı, öğretmenin o gün yapacağı çalışmalara düzenli bir şekilde yer verdiği çerçeve bir plandır. Beslenme ve dinlenme zamanı gibi rutin etkinlikler ile oyun ve etkinlik zamanında yapılacak eğitim etkinlikleri planlanır ve bu akışa kaydedilir (Ek 8, Ek 9).

Öğretmenin, fırsat buldukça grubundaki çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat ederek, programda yer alan değişik kazanım, gösterge ve kavramları kullanarak çeşitli etkinlikler hazırlaması ve kendisi için bir etkinlik havuzu oluşturması programın uygulanabilmesi için şarttır. Böylece seçeneklerini arttırmış olacak ve günlük eğitim sürecini daha kolay planlayabilecektir. Öğretmenin etkinlik havuzuna örnek oluşturması amacıyla bir “Etkinlik Kitabı” hazırlanarak programla birlikte sunulmuştur.

Öğretmen etkinliklerini hazırlarken, etkinlik planı formatında (Ek 4) yer alan başlıklarda belirtilen açıklamalar doğrultusunda etkinliklerini yazar. Etkinliklerini yazarken formatta yer alan kutuları kullanabileceği gibi etkinliğini düz metin şeklinde de hazırlayabilir.

Öğretmen bir sonraki gün için günlük eğitimini planlarken, bir önceki günü değerlendirme zamanında çocukların belirttikleri önerileri de dikkate alarak etkinlik havuzundan o gün gerçekleştirmeyi düşündüğü kazanım ve göstergelerle ilgili etkinlikleri seçip “Günlük Eğitim Akışı”na detaylandırmadan, başlıklar halinde yazar (Ek10). O gün için belirlenen etkinliklerin “Etkinlik Formatı”na uygun olarak hazırlanmış çıktılarını da günlük eğitim akışı ile birlikte

dosyalar. Bir sonraki gün yapılacak etkinliklerin, o ayın aylık planında yer alan kazanımlar, göstergeler ve kavramlar temel alınarak oluşturulmuş etkinlikler arasından seçilmesi gerekmektedir. Öğretmen daha önce yazarak etkinlik havuzuna kaydettiği etkinliklere kazanım ve kavram ekleyip çıkararak etkinliklerini o ay kullanılabilecek hale getirebilecektir. Böylece günlük eğitimini planlamada bir zorluk yaşamayacaktır. Bu çalışma sistemi, programın esneklik ilkesi ile de tutarlıdır. Bir günlük eğitim akışı; güne başlama zamanı, oyun zamanı, etkinlik zamanı ve günü değerlendirme zamanı bölümlerinden oluşmaktadır.

Güne Başlama Zamanı;

Okul öncesi eğitim kurumlarında günün başlangıcında yer verilmesi gereken bir zaman aralığıdır. Çocukların birbirlerine ve gün içinde yapılacak diğer etkinliklere uyum sağlamalarına yardımcı olur. Bu süreçte çocukların birbirleriyle ve öğretmenleriyle yüz yüze etkileşimi sağlanır. Özellikle grup içinde utangaç olan veya kendini ifade etmekte zorlanan, kendini iyi hissetmeyen çocukların faydalanabileceği bir etkinliktir.

Öğretmen ve çocuklar sınıfın uygun bir yerinde çember şeklinde otururlar. Bu süreç öğretmen ve çocukların birbirleriyle selamlaşmasıyla başlar. Sınıfa sonradan gelen çocuklar sürece dâhil edilir. Bu süreçte öğretmen ve çocuklar o gün okula gelmeyenleri de belirlemiş olurlar.

Öğretmen o günkü hava durumu, haftanın hangi günü olduğu, okula gelene kadar neler yapıldığı gibi konularda sorular sorarak çocukları sohbet etmeye yönlendirir. Çocukların o günkü duygu durumları ile ilgili sohbet edilebilir, ısınma egzersizleri, şarkı söyleme, öykü anlatma, parmak oyunları gibi etkinlikler yapılabilir. Bunun yanı sıra çocukların o günlerde yaşadıklarında olan değişiklikler de ele alınabilir (doğum günü, bir kardeşin doğması, büyükanne-büyükbaba yanında kalma, eve misafir gelmesi, aile bireylerinden birinin hastalanması, yerel veya toplumsal olaylar gibi). Çocuklar güne başlama süreci konusunda deneyim kazandıkça onları konuşma konusu belirlemeleri için cesaretlendirmeye özen gösterilmelidir.

Oyun Zamanı;

Güne başlama zamanı sona erdiğinde öğretmen çocuklara öğrenme merkezlerini tanıtır; “Bugün nerede oynamak istiyorsun?” şeklinde sorular sorarak çocukların tercihlerini belirtmelerini ister. Böylece çocuklar günlerini planlamayı öğrenmeye başlarlar. Çocuklar tercih ettikleri merkezlere yönelir ve çalışmalarına başlarlar. Bir merkezde nitelikli bir şekilde çalışılabilmesi için öğretmenin merkezlerdeki çocuk sayısını gösteren, çocukların kendi kendilerine merkezleri seçmelerine yardımcı olan yöntemler geliştirip kullanması ve merkezlerde uyulması gereken kuralları sık sık hatırlatması gereklidir. Öğretmenin böyle yöntemler geliştirmesi sınıf yönetimine de katkıda bulunacak ve programın nitelikli bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

Ancak gün her zaman öğrenme merkezlerinde oyunla devam etmeyebilir. Güne başlama zamanının ardından bahçede, açık havada oyun oynanabilir, o gün yapılacak eğitimle ilgili olarak alan gezisine çıkılabilir, müze ziyaretine gidilebilir veya sabah yürüyüşü yapılabilir.

Etkinlik Zamanı;

Günlük eğitim sürecinin bu bölümünde öğretmenin çocukların da önerilerini dikkate alarak önceden planladığı ve isimlerini “Günlük Eğitim Akışı”na kaydettiği etkinlik/etkinlikler uygulanır.

Günü Değerlendirme Zamanı;

Çocukların günlerini planlamaları, planladıklarını uygulamaları ve gün sonunda da yaptıklarını değerlendirmeyi öğrenmeleri önemli bir kazanımdır. Bu nedenle, günün sonunda yine bütün grup bir araya toplanır ve günün değerlendirilmesi amaçlı sohbet edilir. Mümkün olduğu kadar açık uçlu sorular aracılığıyla, hangi öğrenme merkezlerinde ne tür oyunlar oynadıkları, hangi etkinlikleri yaptıkları, ortam ve materyaller gibi konularda çocuklarla beraber değerlendirme yapılır. O gün yapılan etkinliklerin değerlendirme bölümüne kaydedilmiş olan değerlendirme süreci (Açık uçlu sorular sormak, o gün alınan kavramların öğrenilme durumu ile kazanımlara ulaşılma durumunu değerlendirme amaçlı çalışma sayfaları, kavram oyunları veya kavram materyalleri kullanmak gibi) izlenerek etkinlikler değerlendirilir. Gerekli durumlarda resim yapılabilir, afiş/poster/grafik/hazırlanabilir, etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir. Çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilirler. Sergiler ve sosyal sorumluluk projeleri düzenleyebilirler.

Ayrıca o güne ait paylaşmak istedikleri mutlu ya da üzücü bir olayın olup olmadığı veya örnek davranış gösteren çocuklar hakkında konuşulabilir. Gerektiğinde gün içinde de bu değerlendirme sürecine yer verilebilir.

Öğretmen, her gün, günü değerlendirme zamanında bir sonraki günün eğitim sürecinde neler yapmak istediklerini çocuklara sorarak onların planlama sürecine de aktif katılımına özen göstermelidir.

Ardından ertesi gün yapılabilecek etkinlikler hakkında konuşulur, evde yapılacak bir çalışma, okula getirilecek bir materyal veya gidilecek bir gezi gibi konularda hatırlatma yapılır.

Eve gidiş ile ilgili hazırlıklar tamamlanır ve çocuklarla vedalaşılır.

Öğretmen, gün sonunda, o günü değerlendirme zamanında yaptığı çalışmaların sonuçlarını dikkate alarak çocukların, programın ve kendisinin değerlendirmesini günlük eğitim akışının günü değerlendirme zamanı bölümüne yazmalıdır.

5. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Eğitimin tüm aşamalarında, gerçekleştirilen eğitim ve öğretim etkinliklerinin ne derece etkili olduğunun belirlenmesi son derece önemlidir. Araştırma bulguları, eğitim aşamalarının birbirine bağlı olduğunu; üst aşamadaki öğrenmeleri bir önceki aşamada yeterli düzeyde gerçekleşen öğrenmelerin olumlu, gerçekleşmeyen öğrenmelerin ise olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu anlamda okul öncesi dönem, çocuklar için gerekli olan temel yaşam becerilerinin ve üst eğitim aşamaları için gerekli olan temel bilgi ve becerilerin kazanılması gereken önemli bir eğitim dönemidir. Bu yaşlarda verilecek eğitim, çocukların bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişim alanları ile özbakım becerilerinin eş güdümlü ve çok boyutlu olarak desteklenmesini ve çocukların bireysel özelliklerini dikkate alarak nesnel olarak değerlendirilmesini zorunlu kılar.

Okul öncesi eğitimin önemi nedeniyle sürecin planlı ve programlı olması gereklidir. Eğitim etkinliklerinin, programda yer alan kazanımlara dayalı olarak hazırlanması, süreçte ve sonuçta

çocuklarda oluşması beklenen öğrenme çıktılarına ne derece ulaşıldığının izlenmesi önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitimde değerlendirme, eğitim sürecinin temel öğelerinden biridir. Bu programda değerlendirme, çocuğun gelişiminin tüm gelişim alanlarında hem ayrıntılarıyla hem de bütünsel olarak gözlenmesi, gözlem sonuçlarının raporlaştırılması, hazırlanan ve uygulanan planların tüm boyutları ile değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi gibi farklı yönlerden ele alınmıştır.

5.1. Çocukların Değerlendirilmesi:

Bu programda çocuğun gelişiminin izlenme süreci, bu amaçla hazırlanan ve Ek 1’de yer alan ölçme aracıyla kayıt altına alınacaktır. Çocukların gelişimlerinin gözlem formuyla kayıt altına alınması bir yandan çocuğun neleri başarıyla yaptığı ve ne düzeyde yaptığı hakkında bilgi verirken diğer yandan nasıl ve neden yaptığı hakkında ipuçları verecektir. Öğretmenlerin, çocukların gelişimlerini değerlendirirken onları birbirleriyle karşılaştırmak yerine, her çocuğu önceki ve sonraki beceri ve davranışlarına bakarak kendi içinde değerlendirmesi gerekmektedir. Bu noktada her çocuktan beklenenlerin kendi gelişimi ve bireysel özellikleriyle tutarlı olmasına, yani beklentilerin gerçekçi olmasına da özen gösterilmelidir.

Çocuğun bütün gelişim alanlarını kapsayan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların genel bir biçimde özetlenmesi ise, “Gelişim Gözlem Formu”na dayalı olarak dönem sonlarında olmak üzere yılda iki kez hazırlanacak olan “Gelişim Raporu” ile gerçekleştirilecektir. Buna göre, Ek 2’de yer alan “Gelişim Raporu”, öğretmenlerin çocukları gözlemlerken kullandıkları gelişim gözlem formlarında yer alan bilgileri analiz ederek değerlendirdikleri ve ailelere önerilerde bulundukları bir formdur. Aileler için önemli olan ve onların dikkatinin çekilmesi gereken özel durumlar varsa (özel yetenekler, okul dışında desteklenmesi gereken alanlar, öneriler ve çözüm yolları gibi) bunlara da raporda mutlaka yer verilmelidir. Gelişim raporları, çocukların okul öncesi eğitimden ve öğrenme sürecinden nasıl etkilendiğini anlamak açısından ailelere yol gösterici olacaktır.

Bunun yanı sıra öğretmen, eğitim döneminin başından itibaren her çocuk için bir “Gelişim Dosyası” (portfolyo) oluşturarak çocukların yaptığı tüm çalışmalar içinden çocuklarla birlikte seçtiklerini, ailelerden gelen mektup gibi belgeleri ve çocukların gelişim gözlem formları ile gelişim raporlarını bu dosyalarda biriktirmelidir. Eğitim dönemlerinin sonunda aileler okula davet edilerek “Gelişim Dosyası Paylaşım Günü” düzenlenmelidir. Çocukların bu güne katılan aile bireyleriyle kendi gelişim dosyalarındaki çalışmalarını paylaşımları için rehberlik edilmelidir.

5.2. Programın Değerlendirilmesi

Programın değerlendirilebilmesi için öğretmenlerin hazırladıkları ve uyguladıkları aylık plan ve etkinlikleri tüm boyutları ile ele almaları gereklidir. Öğretmenlerin planlanan ve uygulanan eğitim süreçleri arasındaki tutarlılığı, ortaya çıkan yeni gereksinimlerin neler olduğunu belirlemeleri ve günlük eğitim akışında yer alan günü değerlendirme zamanına kaydetmeleri beklenmektedir. Eğitim sürecinin programla ilgili günlük değerlendirmeleri aylık planların değerlendirme bölümlerine yazılacak bilgilere ışık tutacaktır. Bir eğitim dönemi boyunca yapılan aylık değerlendirmeler sonucunda da bir yılın genel değerlendirilmesine ulaşılabilecektir.

Günlük Eğitim Sürecinin ve Etkinliklerin Değerlendirilmesi:

Etkinliklerin ve günlük eğitim sürecinin değerlendirilmesi, günlük eğitim akışının günü değerlendirme zamanında yapılan, öğrenilen bilgilerin pekiştirildiği, sürecin gözden geçirildiği önemli bir aşamadır. Etkinlik sürecinde/sonunda yapılan tartışmalar aşağıdaki türde sorularla yönlendirilebilir ya da çalışma sayfaları/bellek kartları kullanılabilir; resim yapılabilir, afiş/poster hazırlanabilir, etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir; çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilirler veya sergiler düzenleyebilirler.

Betimleyici Sorular;

Değerlendirmeye başlarken ilk olarak etkinlikte ne yapıldığı açıklanır. Böylece etkinliğin süreç olarak gözden geçirilmesi sağlanır.

Örnek Sorular:

Biraz önce oynadığımız oyunda kimler vardı?

Oyunda senin rolün neydi?

Biraz önce yaptığımız deneyde önce ne oldu sonra ne oldu?

Bu oyunu başka nasıl oynayabiliriz?

Bugün nereye gittik? Nasıl gittik? Neler gördük?

Etkinliğimizde hangi malzemeler kullandık?

Duyuşsal Sorular;

Çocuklara etkinlik sırasında ne hissettikleri sorulur ve böylece hem kendi duygularının hem de başkalarının duygularının farkına varmaları sağlanır.

Örnek Sorular:

Biraz önce rolünü canlandırmak hoşunuza gitti mi? Neler hissettiniz?

Az önce dinlediğiniz öyküde kaybolan çocuk sizce neler hissetmiş olabilir?

Akvaryumdaki balıkları izlemek sizi heyecanlandırdı mı? Neden?

Kazanımlara Yönelik Sorular;

Etkinlikte ele alınan kazanım ve göstergelere yönelik sorular sorulabilir.

Örnek Sorular:

Heykeller ne tip malzemelerden yapılabilir?

Sıra olmak neden gereklidir?

İlkbaharda çevremizde ne tip değişiklikler olur?

Her nesnenin kokusu var mıdır? Kokusu olan/olmayan nesneleri sayar mısınız?

İncelediğimiz nesnelerden hangisi çok ağırdı/hafifti?

Yaşamla İlişkilendirme Soruları;

Çocuklara etkinlikte yaşadıkları ile kendi yaşantıları arasında ilişki kurabilmeleri için sorular sorulur. Amaç, çocukların öğrenmelerinin kalıcılığının sağlanmasıdır.

Örnek Sorular:

Başka nerelerde heykel gördünüz?

Pazar-market vb. kalabalık yerlere ailenizle gidiyor musunuz?

Gittiğiniz yerlerde nelere dikkat ediyorsunuz?

Kimler oyun oynar?

Köyünüzde/Bahçenizde/Okula gidip gelirken hangi hayvanları görürsünüz?

Evinizin çöplerini kim topluyor? Toplanan çöpler sokağınızda nereye konuluyor?
Herşeyi koklamalı mıyız? Neden?

5.3. Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi

Öğretmenin sınıf içi başarısı hakkında farkındalık yaratmak ve gerekli önlemleri almak konusunda kullanılan yöntemlerden biri öğretmenin kendini değerlendirmesidir. Öğretmenlerin güdülenmelerini, yaratıcılıklarının artmasını, yansıtmacı öğretmen olabilmelerini ve eksikliklerini görerek kendi kendilerini güçlendirebilmelerini sağlar. Öğretmenlerin programa ve çocuklara ilişkin değerlendirmelerden elde edilen verileri dikkatle analiz etmeleri, kendi ilgi, yetenek ve yönelişlerini belirlemeleri ve kişilik özelliklerini gözden geçirerek kendilerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Bu değerlendirme sonucunda öğretmen, farklı alanlardaki yeterlik düzeyine göre kendini geliştirebilmek için çaba harcamalı, kaynaklara ulaşmalı, bunun için okul yönetiminden de rehberlik ve destek istemelidir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI KOMİSYONU

Genel Müdür: Funda Kocabıyık

Grup Başkanı: Dr. Elif Bakar

Şube Müdürü: Uğur Acar

Şube Müdürü: Uzm. Filiz Türkmenoğlu

Koordinatör: Prof. Dr. Gelengül Haktanır

Öğretim Elemanları:

Prof. Dr. Tanju Gürkan: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Sibel Güneysu: Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Esra Ömeroğlu: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Fulya Temel: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Belma Tuğrul: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Berrin Akman: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Gelengül Haktanır: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Aysel Köksal Akyol: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Doç. Dr. Figen Turan: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Doç. Dr. Serap Erdoğan: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Gülden Uyanık Balat: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Sema Batu: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Yasin Öztürk: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Özgül Polat: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Refika Olgan: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Özkan Özgün: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Nalan Kuru Turaşlı: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Necla Tuzcuoğlu: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Hülya Gülay: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Dilek Acer: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Öğr. Gör. Dr. Figen Şahin: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
Öğr. Gör. Dr. İlknur Özal Göncü: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
Araş. Gör. Dr. Müge Şen: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Dr. Bülent Madi: Nörolog

Ölçme Değerlendirme Uzmanları

Prof.Dr.Şener Büyüköztürk: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Yrd.Doç.Dr.Ömer Kutlu: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Uzm.Özge Bal: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Öğretmenler:

Asu Neziha Arslanhan : Seyhan /ADANA
Zeliha Öztürk: Patnos / AĞRI
Seray Demir: Eğil / DİYARBAKIR
Bilginur Şahin: Yakutiye / ERZURUM
E.Burcu Koçak: Antakya/HATAY
Şule Bozkurtoğlu: Karşıyaka / İZMİR
Nuray Taşcı: Silifke / MERSİN
Menekşe Anur: Merkez / ŞANLIURFA
Safiye Sıvar: Merkez / VAN

Editörler:

Prof. Dr. Tanju Gürkan
Prof. Dr. Gelengül Haktanır